

КП № 210 ПЕРИФЕРНИ И ЧЕРЕПНОМОЗЪЧНИ НЕРВИ (ЕКСТРАКРАНИАЛНА ЧАСТ) – ОПЕРАТИВНО ЛЕЧЕНИЕ

1. Минимален болничен престой – 2 дни

3. КОДОВЕ НА ОСНОВНИ ПРОЦЕДУРИ

Други инцизионни процедури върху структурите на гръбначния канал или гръбначния мозък	
40330-00	Спинална ризолиза Декомпресия на корените на гръбначните нерви Спинална: • фораменотомия • ризотомия <i>Включва:</i> експозиция на гръбначни нервни коренчета на едно или повече нива
Прилагане на невролитик в друг периферен нерв	
	Блокада на друг периферен нерв с невролитик <i>Включва:</i> прилагане в спинални нерви: • клон • плексус • корен <i>Не включва:</i> това в: • краниален нерв (виж блок [61]) • заден първичен клон на спинален нерв (39013-02 [62]) • симпатиков нерв (виж блок [66])
18292-00	Прилагане на невролитик в друг периферен нерв Прилагане на невролитик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор
Освобождаване на интракраниален нерв	
39106-00	Освобождаване на вътречерепния тригеминален нерв Тригеминална ганглионектомия Интракраниална: • невректомия при тригеминална невралгия • тригеминална невротомия Прерязване на интракраниален тригеминален нерв
Освобождаване на интракраниален нерв	
39327-03	Освобождаване на друг вътречерепен нерв
Разделяне на периферен нерв	
	<i>Не включва:</i> такава на менинги на очния нерв(обвивка) (42548-00 [69])
39327-01	Отворена невротомия на дълбок периферен нерв Отворена невротомия: • екстракраниален нерв • първични задни коренчета на спинален нерв <i>Не включва:</i> разделяне на: • интракраниален нерв (39327-03 [73]) • симпатиков нерв (35000, 35003, 35012, 90014-00 [81])
Друга невректомия	
39327-00	Невректомия на дълбок периферен нерв

39327-04	<i>Не включва:</i> интракраниална невректомия при тригеминална невралгия (39106-00 [73]) Невректомия на вътречерепен нерв Отстраняване на тумор от краниален нерв <i>Не включва:</i> интракраниален невробластом (43987-02 [80]) отстраняване на тумор от черепело-понтинния ъгъл (41575-00 [15])
Прилагане на агент в задни първични клончета на спинален нерв	
39013-03	<i>Забележка:</i> Извършвано за управление на болката Приложение на невролитик в задни първични клончета на спинален нерв
Прилагане на анестетик около друг периферен нерв	
	Блокада на друг периферен нерв с анестетик <i>Включва:</i> прилагане около спинални нерви: • клон • плексус • корен <i>Забележка:</i> Извършвано за управление на болката <i>Не включва:</i> такава: • при оперативна анестезия (виж блок [1909]) • в: • краниален нерв (виж блок [60], 18282-00 [65]) • заден първичен клон на спинален нерв (39013-02 [62]) • симпатиков нерв (18280, 18284, 18286, 18288 [65])
18274-00	Прилагане на анестетик около паравертебрален цервикален нерв Прилагане на анестетик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор <i>Не включва:</i> такъв на множество нива (18276-00 [63])
18274-01	Прилагане на анестетик около паравертебрален торакален нерв Прилагане на анестетик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор <i>Не включва:</i> такъв на множество нива (18276-00 [63])
18274-02	Прилагане на анестетик около паравертебрален лумбален нерв Прилагане на анестетик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор <i>Не включва:</i> такъв на множество нива (18276-00 [63])
18274-03	Прилагане на анестетик около паравертебрален сакрален нерв Прилагане на анестетик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор <i>Не включва:</i> такъв на множество нива (18276-00 [63])
18276-00	Прилагане на анестетик около паравертебрални нерви, много нива Прилагане на анестетик в: • дорзален коренов ганглий • интервертебрален отвор
90022-00	Прилагане на анестетик около друг периферен нерв
Перкутанна невротомия на първични задни клончета на спинален нерв	
39115-00	Перкутанна невротомия на първични задни клончета на спинален нерв <i>Включва:</i> всяка свързана спинална, епидурална или регионална нервна блокада
Освобождаване на интракраниален нерв	
39327-03	Освобождаване на друг вътречерепен нерв

Деструкция на нерв	
52824-00	Криотерапия на периферни клончета на тригеминалния нерв
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39300-00	Първично възстановяване на нерв Анастомоза на нерв Шев на нерв Не включва: анастомоза на: • лицево-аксесорен нерв (39503-01 [83]) • лицевохипоглосален нерв (39503-00 [83])
39306-00	Първично възстановяване на нервен ствол Анастомоза на нервен ствол Шев на нервен ствол
Декомпресия на вътречерепен нерв	
41569-00	Интракраниална декомпресия на лицев нерв <i>Не включва:</i> такава с частична резекция на слепоочната кост (41584-01 [324])
39112-00	Интракраниална декомпресия на друг черепен нерв Интракраниална декомпресия на тригеминален нерв
Освобождаване на карпален и тарзален тунел	
Невролиза при синдром на тарзален и карпален тунел	
39331-00	Ендоскопско освобождаване на карпален канал Ендоскопска: • декомпресия на медианния нерв • разделяне на трансверзален карпален лигамент
39331-01	Освобождаване на карпалния тунел Отворено: • декомпресия на медианния нерв • разделяне на трансверзален карпален лигамент
Освобождаване на карпален и тарзален тунел	
Невролиза при синдром на тарзален и карпален тунел	
39330-01	Освобождаване на тарзалния тунел
Друга невролиза на периферен нерв и нервен ствол	
39312-00	Отворена невролиза на интерфасцикуларен периферен нервен ствол
39330-00	Отворена невролиза на периферен нерв, неклассифицирана другаде Декомпресия на периферен нерв БДУ <i>Не включва:</i> такава с транспозиция на нерв (39321-00 [83])
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39318-00	Графт на нерв <i>Включва:</i> доставяне на графт за нерв
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39321-00	Транспозиция на нерв

<i>Включва:</i> невролиза	
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39503-00	Анастомоза на лицевохипоглосален нерв
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39503-01	Анастомоза на лицево-аксесорен нерв
Възстановяване на нерв или нервен ствол	
<i>Не включва:</i> вторично възстановяване (39303, 39309 [84])	
39300-00	Първично възстановяване на нерв Анастомоза на нерв Шев на нерв Не включва: анастомоза на: • лицево-аксесорен нерв (39503-01 [83]) • лицевохипоглосален нерв (39503-00 [83])
Вторично възстановяване на нерв или нервен ствол	
Вторично възстановяване на нерв или нервен ствол чрез: • анастомоза • графт • шев	
39303-00	Вторично възстановяване на нерв
Други процедури на нервите	
90016-01	Други процедури на нерви Невректазия
Поставяне, подмяна или отстраняване на електроди в периферните нерви	
39138-00	Поставяне на електроди в периферни нерви <i>Включва:</i> интраоперативен стимулационен тест <i>Не включва:</i> такава при смяна (39137-01 [67])
39131-01	Корекция на електроди в периферни нерви Ревизия на електроди в периферните нерви
39137-01	Подмяна на електроди в периферни нерви <i>Включва:</i> интраоперативен стимулационен тест
Поставяне, подмяна или отстраняване на електроди в периферните нерви	
39136-02	Премахване на електроди в периферни нерви <i>Не включва:</i> такава при смяна (39137-01 [67])
Хирургична симпатектомия	
Разделяне } Невректомия } на симпатиков нерв	
<i>Не включва:</i> реоперация при предишна хирургическа симпатектомия (35006-00, 35009-00, 90015-00 [85])	
90014-00	Друга хирургична симпатектомия Периатериална хирургична симпатектомия Хирургична ганглионектомия: • сфенопалатинен възел • симпатиков БДУ

Хирургична симпатектомия	
Разделяне } Невректомия }	на симпатиков нерв
Не включва: реоперация при предишна хирургическа симпатектомия (35006-00, 35009-00, 90015-00 [85])	
35003-00	Цервикална хирургична симпатектомия
Хирургична симпатектомия	
Разделяне } Невректомия }	на симпатиков нерв
Не включва: реоперация при предишна хирургическа симпатектомия (35006-00, 35009-00, 90015-00 [85])	
35000-00	Лумбална хирургична симпатектомия
Хирургична симпатектомия	
Разделяне } Невректомия }	на симпатиков нерв
Не включва: реоперация при предишна хирургическа симпатектомия (35006-00, 35009-00, 90015-00 [85])	
35012-00	Сакрална хирургична симпатектомия Пресакрална хирургична симпатектомия
Хирургична симпатектомия	
Разделяне } Невректомия }	на симпатиков нерв
Не включва: реоперация при предишна хирургическа симпатектомия (35006-00, 35009-00, 90015-00 [85])	
90014-00	Друга хирургична симпатектомия Периатериална хирургична симпатектомия Хирургична ганглионектомия: • сфенопалатинен възел • симпатиков БДУ
Инцизионни процедури на сухожилие или сухожилна обвивка на други мускулно-скелетни точки	
47960-00	Подкожна тенотомия, неклассифицирана другаде
47963-00	Отворена тенотомия, неклассифицирана другаде
1934 Други лабораторни изследвания	
92191-00	Полимеразна верижна реакция за доказване на COVID- 19
92191-01	Тест за откриване на антиген на SARS-CoV- 2

Изискване: Клиничната пътека се счита за завършена, ако е извършена една основна оперативна процедура (с изключение на - 39013-03; 18274-00; 18274-01; 18274-02; 18274-03; 18276-00; 90022-00; 39115-00; 39327-03; 52824-00 и 39312-00; 39330-00; 18292-00 – поотделно и в тяхната съвкупност) и минимум три различни диагностични кодове от различни блокове, насочени към основната диагноза, посочени в Приложение № 21.

Основна процедура (92191-00 или 92191-01) се осъществява при необходимост и се прилага при диагностициране на COVID- 19. Тази процедура се извършва при показания и се отчита като допълнителна диагностична процедура към другите диагностични процедури, посочени във всеки диагностично-лечебен алгоритъм на съответната клинична

Лекари със специалност по ортопедия и травматология или пластично-възстановителна хирургия могат да отчитат процедури с кодове: 39327-03; 39327-01; 39327-00; 39327-04; 39013-03; 18274-00; 18274-01; 18274-02; 18274-03; 18276-00; 90022-00; 39115-00; 52824-00; 39300-00; 39306-00; 39331-00; 39331-01; 39330-01; 39312-00; 39330-00; 39318-00; 39321-00; 39300-00; 39303-00; 90014-00.

НЗОК не заплаща клиничната пътека в случаите, при които с някоя от основните процедури, посочени в блок „Кодове на основни процедури“ се отчита основна процедура, състояща се в озонотерапия със или без стероиден блок, тъй като процедурата е неоперативна.

Скъпоструващи медицински изделия за провеждане на лечение

Антиадхезивен гел	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Игли за радиочестотна коагулация	НЗОК не заплаща посоченото изделие

4. УСЛОВИЯ ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР И ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

Клиничната пътека включва дейности и услуги по т. 1.1 от обхвата на медицинската специалност „Неврохирургия“, осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Неврохирургия“; от обхвата на медицинската специалност „Ортопедия и травматология“, осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Ортопедия и травматология“ (за кодове 39327-01, 39327-03, 39327-00, 39327-04, 39327-03, 39013-03, 18274-00, 18274-01, 18274-02, 18274-03, 18276-00, 90022-00, 39115-00, 52824-00, 39300-00, 39306-00, 39331-01, 39331-00, 39330-01, 39330-00, 39312-00, 39318-00, 39321-00, 39300-00, 39303-00, 39303-00, 90014-00); и от обхвата на медицинската специалност „Пластично-възстановителна и естетична хирургия“, осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт „Пластично-възстановителна и естетична хирургия“ (за кодове 39327-01, 39327-03, 39327-00, 39327-04, 39327-03, 39013-03, 18274-00, 18274-01, 18274-02, 18274-03, 18276-00, 90022-00, 39115-00, 52824-00, 39300-00, 39306-00, 39331-01, 39331-00, 39330-01, 39330-00, 39312-00, 39318-00, 39321-00, 39300-00, 39303-00, 39303-00, 90014-00).“.

Изискванията за ниво на компетентност на всички задължителни звена са в съответствие с изискванията на съответните медицински стандарти.

4а. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НАЛИЧНИ И ФУНКЦИОНИРАЩИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури чрез договор, вменените като задължителни звена, медицинска апаратура и оборудване, и с друго лечебно заведение за извънболнична или болнична помощ, разположени на територията му и имащи договор с НЗОК.

Задължителни звена и медицинска апаратура
1. Клиника/отделение по неврохирургия или Клиника/отделение по ортопедия и травматология или Клиника/отделение по пластично-възстановителна хирургия
2. КАИЛ/ОАИЛ
3. Операционен блок/зали – най-малко две зали за асептични и септични операции
4. Клинична лаборатория с II ниво на компетентност
5. Образна диагностика

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА ПЪТЕКАТА, НЕНАЛИЧНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури дейността на съответното задължително звено и чрез договор с друго лечебно заведение на територията на населеното място, което отговаря на изискванията за апаратура, оборудване и специалисти за тази КП и има договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура
1. КАТ/МРТ или ангиографска апаратура, с осигурен 24-часов достъп, вкл. в условията на спешност
2. Патоморфологична лаборатория
3. Микробиологична лаборатория – на територията на областта

Скъпоструващи медицински изделия за провеждане на лечение

Медицински изделия за робот асистирана хирургия	НЗОК не заплаща посочените изделия
---	------------------------------------

46. НЕОБХОДИМИ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА И ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ.

Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст над 18 години:

- лекари със специалност по неврохирургия – минимум двама;

или

лекари със специалност по ортопедия и травматология – минимум трима

или

лекар със специалност по пластично-възстановителна хирургия – минимум двама;

- лекари със специалност по анестезиология и интензивно лечение;

- лекар със специалност по образна диагностика;

- лекар със специалност по клинична лаборатория.

Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст под 18 години:

- лекари със специалност по неврохирургия – минимум двама;

или

лекари със специалност по ортопедия и травматология – минимум трима;

или

лекар със специалност по пластично-възстановителна хирургия – минимум двама

- лекар/и със специалност по детски болести;

- лекари със специалност по анестезиология и интензивно лечение;

- лекар/и със специалност по образна диагностика;

- лекар/и със специалност по клинична лаборатория.

При анамнеза от страна на пациента за алергия, се извършва задължителна консултация с лекар със специалност по анестезиология или клинична алергология.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

Минимален обем дейност за клиника/отделение по неврохирургия от II-ро ниво на компетентност – 160 операции годишно, общо за всички неврохирургични пътеки

Минимален обем дейност: за клиника/отделение по ортопедия и травматология от II ниво на компетентност - минимум по 250 операции годишно на всеки 10 легла.

Минимален обем дейност: за клиника/отделение по пластично-възстановителна хирургия от II ниво на компетентност - минимум по 380 преминали болни годишно на всеки 10 легла.

5. ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ И ЛЕЧЕНИЕ

Дейностите и услугите в обхвата на клиничната пътека се осъществяват незабавно или се планират за изпълнение в зависимост от развитието, тежестта и остротата на съответното заболяване и определения диагностично-лечебен план.

5а. ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ.

Диагностика и лечение за пациенти с:

- данни за травма на периферен нерв, плексус, черепномозъчен нерв и коренче с моторен и/или сетивен неврологичен дефицит;
- данни за травма на периферен нерв, плексус, черепномозъчен нерв и коренче с възбудна неврологична симптоматика;
- компресивен синдром на периферен нерв;
- наличие на новообразувание, произхождащо от периферен нерв.

5б. ДИАГНОСТИЧНО – ЛЕЧЕБЕН АЛГОРИТЪМ.

Прием и изготвяне на диагностично-лечебен план.

ЛЕЧЕНИЕ НА БОЛЕСТИТЕ НА ПЕРИФЕРНИ НЕРВИ И ЧЕРЕПНОМОЗЪЧНИ НЕРВИ – ЕКСТРАКРАНИАЛНА ЧАСТ

Цели на лечението:

- възстановяване анатомичната цялост на нерва и създаване на адекватни условия за функционирането му;
- декомпресия на нерви или отстраняване на новообразувания изхождащи от тях или в съседство с тях.

Принципи, методи и средства на лечението:

- Точна локализация на нивото на лезията на нерва, основана на клиничната картина, неврологичния статус и ЕМГ изследването.
- Адекватна дисекция на нерва с отпрепарирание на проксималния и дисталния край, при условие, че е налице травматично прекъсване.
- Внимателно освобождаване на нерва от груби цикатрикси, костни структури, фасции, лигаменти или чужди тела.
- Добро апроксимиране на проксимален и дистален край при налагане на шев с опресняване на краищата.
- При наличие на опън или при невъзможност за приближаване на краищата, се осъществява транспозиция на нерва или се поставя присадък.
- В оперативното поле се прави щателна хемостаза и тъканите се затварят послойно, осигурявайки среда за възстановяването на нерва.
- При необходимост крайникът се фиксира.
- При отстраняване на тумор изхождащ от периферни нерви се спазват общохирургичните принципи за резекция на неоплазма.

6. ПОСТАВЯНЕ НА ОКОНЧАТЕЛНА ДИАГНОЗА.

Постоперативно и след хистологично изследване (по преценка) при определени нозологии.

7. ДЕХОСПИТАЛИЗАЦИЯ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЛЕДБОЛНИЧЕН РЕЖИМ.

Медицински критерии за дехоспитализация:

- спокойна оперативна рана;
- стабилизирано соматично и неврологично състояние, съответстващо на терапевтичните възможности за съответната нозологична единица

8. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

1. ХОСПИТАЛИЗАЦИЯТА НА ПАЦИЕНТА се документира в *“История на заболяването”* (ИЗ) и в част II на *„Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“*, бл.МЗ – НЗОК №7.

2. ПРЕДОПЕРАТИВНА БОЛНИЧНА ДОКУМЕНТАЦИЯ – включва попълване на лист за *Предоперативна анестезиологична консултация* (Документ №2) и задължителна предоперативна епикриза – документите се оформят съгласно Медицински стандарти *“Анестезия и интензивно лечение”* и *“Хирургия”*.

3. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ЛЕЧЕНИЕТО:

3.1. Документиране на предоперативни дни (в ИЗ).

3.2. Документиране на операцията – изготвяне на оперативен протокол (съобразно Медицински стандарти *“Хирургия”*).

3.3. Документиране на следоперативните дни (в ИЗ).

4. ИЗПИСВАНЕТО/ПРЕВЕЖДАНЕТО КЪМ ДРУГО ЛЕЧЕБНО ЗАВЕДЕНИЕ СЕ ДОКУМЕНТИРА В:

- *“История на заболяването”*;

- част III на *„Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“*, бл.МЗ – НЗОК №7;

- епикриза – получава се срещу подпис на пациента (родителя/настойника), отразен в ИЗ.

5. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ (Документ №.....) – подписва се от пациента (родителя/настойника) и е неразделна част от *“История на заболяването”*.

ДОКУМЕНТ № 4

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАЦИЕНТА (РОДИТЕЛЯ /НАСТОЙНИКА/ПОПЕЧИТЕЛЯ)

Периферните и черепно-мозъчни нерви могат да бъдат засегнати от различни патологични процеси, които довеждат до нарушение на техните функции. Най-честите причини за увреда са следните:

- травми;
- тумори;
- възпалителни процеси;
- заболявания на кръвоносните съдове.

Заболяванията на периферните и черепномозъчни нерви се проявяват с болка (остра или хронична), изтръпване в определена област, парези и вегетативни нарушения. Лечението може да бъде консервативно с подходящ режим, медикаменти, блокади, физикална терапия. При част от пациентите навременната оперативна намеса е решаваща за добрата прогноза. Оперативното лечение може да доведе до прекратяване на болките или значителното им разреждане и облекчаване. При различните заболявания с хронична болка или дисфункция на периферни и краниални нерви, болните могат да получат определено и съществено подобрение в резултат на различни неврохирургични процедури.

Някои от тези заболявания са спешно състояние, което изисква незабавен преглед от общопрактикуващ лекар (ОПЛ) или от лекар – специалист, и при установяване на неврологично разстройство е необходимо незабавно да постъпите в болница за диагностично уточняване и съответно лечение, вкл. и хирургично. Отказът Ви от постъпване в болнично заведение крие риск от неточност в диагнозата и вземане на погрешно решение за лечение.

Преди хоспитализацията ще получите копие от формуляра за информация на пациента. Можете да задавате въпросите си и коментирате информацията с ОПЛ, невролог/неврохирург от извънболничната помощ или лекаря от приемния кабинет.

Трябва да сте сигурен, че разбирате смисъла на предоставената Ви информация и че сте осмислили необходимостта от извършване на съответните диагностични и лечебни процедури. Ще получите допълнителна информация преди извършване на всяко изследване, както и преди оперативното лечение. Ако сте съгласен, трябва да подпишете, че разбирате съдържанието на документа и че сте съгласен да бъдете приет в болницата и да бъдат извършени съответните процедури.

Ако Вашето състояние е такова, че не позволява да вземете сам решение (при нарушено съзнание), в тези случаи информираното съгласие ще бъде подписано от членове на Вашето семейство.

При деца или възрастни с дефекти (слепота, афазия, глухонемота и др.) информирано съгласие се подписва от родител (настойник) или отговорен роднина или член на семейството.